

voda za istraživanje folklor — ostaje kao značajan prilog istraživa-nju i proučavanju folklorne glazbe u Hrvatskoj.

Jerko Bezić

Akademski slikar Živko Kljaković, 1905 — 1982.

Živko Kljaković rodio se u Solinu 1905. god. kao najmlađi između de- vetero braće i sestara. Najstariji brat bio je Jozo, poznati slikar, koji stoji na jednom od najistaknu- tijih mjesta u našoj likovnoj um- jetnosti prve polovine ovog stoljeća. Umjetničku obdarenost nosio je u sebi i Živko. Završivši Umjetničku akademiju u Zagrebu posvetio se pedagoškom radu i desetak godina djelovao kao nastavnik likovnog od- goja u Splitu.

Na tom poslu zatekao ga je i slom stare Jugoslavije i talijanska oku- pacija. U slobodarskom Splitu uk- ljučio se u narodnooslobodilački po- kret. Bio je sudionik poznate konfe- rencije i potpisnik proglaša četrde- setak umjetnika Dalmacije, održane u slobodnom gradu Hvaru 18. i 19. XII. 1943. Potkraj te godine sa zbjeg- om srednje Dalmacije stigao je na Vis. S većom skupinom umjetnika upućen je u Italiju, a odatle raspo- ređen u zbjeg u Egipt (El Šat).

U El Šatu Živko Kljaković je bio jedan od nosilaca stvaralačkog elana koji je proslavio taj zbjeg. Zajedno s grupom likovnih umjetnika osno- vao je Obrtnu školu, koja je djelo- vala u dva logora (II i III), a obra- zovala je mlade kipare i slikare. Bila je to likovna škola u pustinji, bez ikakva radnog materijala. Crta- lo se na otpacima ambalažnog pa- pira i kartona. Umjetnici, kao i čit- tav zbjeg, ipak su se snalazili. U blizini Suez a pronašli su glinu pot- rebnu za modeliranje, preparirali su staro šatorsko platno za rad s ulje- nim bojama a Živko Kljaković je pravio meki drveni ugljen za crta- nje. Već nakon mjesec dana škola je u logoru priredila izložbu rado-

va, a nakon šest mjeseci rada, na velikoj izložbi zbjega u Kairu su- djelovala je i likovna škola zbjega.

Upravitelj ove škole od njezina osnutka bio je Živko Kljaković. Bo- ravak u zbjegu bio je razdoblje njegova najintenzivnijeg umjetničkog rada. Slikao je prizore i lica iz zbjeg- a, portrete velikih ljudi tog doba i svojih prijatelja, sjećanja na dale- ku Dalmaciju u kojoj mu je ostao malodobni sin Vanča, figure svetaca za potrebe eišatskih šatorskih crka- va, a uz to i brojne plakate za teku- će potrebe zbjega i, posebno, kari- kature, koje su bile njegova oso- bitost.

Njegova uspješna društvena anga- žiranost potakla je Oblasni NOO Dalmacije da odmah nakon osiobo- đenja Splita od njemačke okupacije (26. X. 1944), uz nekoliko drugih ljudi iz zbjega, koji su bili potrebni za obnovu i organizaciju društve- nog života u Dalmaciji, pozove i Živka Kljakovića u domovinu.

U oslobođenom Splitu povjeren mu je zadatak da osnuje školu za primijenjenu umjetnost. Zadatak je prihvatio, školu je osnovao i bio njezinim direktorom do 1949. kad je prešao u Zagreb.

U Zagrebu je 1950. preuzeo crta- onicu Instituta za narodnu umjet- nost gdje je djelovao sve do umiro- vljenja 1965. godine.

Petnaestogodišnji period rada u Institutu za narodnu umjetnost us- mjerio je Živka Kljakovića na pos- ve novo područje djelovanja. Insti- tut je u tom razdoblju sistematski sabirao folklornu građu s terena cijele Hrvatske, pa je terenski rad postao osnovna djelatnost Živka Kljakovića. Uvijek u nekom od te- renskih timova istraživača, muziko- loga, koreologa ili istraživača usme- ne književnosti, on je kontinuirano prešao cijelu Istru, Liku, Baniju, sjeverne jadranske otoke, sjevernu i srednju Dalmaciju i otoke pred tom obalom, Konavle, dubrovačku Župu i Primorje, Pelješac. Izrađivao je olovkom, u tušu i boji crteže folklornih motiva, narodnih instru- menata i drugih rukotvorina, oruda

za rad, elemente pučkog graditeljstva i sl. U radu je bio neumoran, savjestan i odgovoran, pa je u Institutu ostavio 51 fascikl s 1817 crteža, koji predstavljaju vrlo vrijedan ilustrativni materijal za bogatu folklornu građu u arhivu Instituta, tj. današnjeg Zavoda za istraživanje folkloru.

Kao slikar, svojim umjetničkim radovima Živko Kljaković je sudjelovao na »Izložbi umjetnika partizana« 1945. i na izložbi »Dokumenti revolucije« 1961. Obje su održane u Zagrebu.

Uz neiscrpivu radnu energiju Živka Kljakovića je odlikovala skromnost i nenametljivost, te pravo i pouzdano prijateljstvo sa svima s

kojima je surađivao. Običavao se požaliti najbližim prijateljima kako u životu, zbog karaktera i opsežnosti poslova kojima se bavio, nije nikada uspio naći dovoljno vremena da crta i slika koliko bi mu trebalo. Tješio se da će to nadoknaditi kad pođe u mirovinu. U mirovini od 1965. god. tokom sedamnaest godina do svoje smrti, prema riječima svojih ukućana, radio je zaista od zore do mraka. Nije se odmicao od svojih platna, nije izlazio, nije šetao, nije se družio ni s kim. A sve radove poklanjao je prijateljima. U toj grozničavoj želji da svoju darovitu ruku vrati pravom stvaralačkom radu tiho je nestao u jesen 1982. godine.

Zoran Palčok